

V4 országok együttműködése a szervadományozás és szervátültetés területén

A Visegrádi Együttműködés országai (V4) szervadományozás és szervátültetés témáiban tartanak találkozót Budapesten, az Emberi Erőforrások Minisztériumában 2019. szeptember 20-án. A találkozó célja az együttműködés lehetőségeinek egyeztetése elhunytból és élődonorból történő szervadományozások esetén a tagállamok szintjén pedig a donorszervekhez való hozzáférés, valamint az ellátás minőségének és biztonságának javítása. A tagállamokat az országok illetékes hatóságainak és nemzeti transzplantációs szervezeteinek vezetői képviselik:

- Csehország: Dr. Premysl Frýda, a Cseh Nemzeti Szervdonációs Szervezet igazgatóhelyettese,
- Lengyelország: Dr. Artur Kamiński, a Poltransplant igazgatója,
- Szlovákia: Dr. Daniel Kuba, a Nemzeti Transzplantációs Szervezet igazgatója,
- Magyarország: Prof. Dr. Horváth Ildikó, Egészségügyért Felelős Államtitkár, Dr. Mihály Sándor, az Országos Vérellátó Szolgálat transzplantációs igazgatója és Dr. Piros László az Egészségügyi Szakmai Kollégium Transzplantációs Tagozatának vezetője.

A találkozó két témája:

1. Szervadományozás lehetősége külföldi állampolgár agyhalála esetén
2. Keresztdonációval kapcsolatos nemzetközi együttműködés lehetősége

1. Szervadományozás lehetősége külföldi állampolgár agyhalála esetén

A Visegrádi együttműködés minden országa a feltételezett beleegyezés elvére épülő jogszabályt alkalmazza. Ezekben az országokban ezért olyan regisztereket működtetnek, ahol az állampolgárok szervadományozás elleni tiltakozását lehet rögzíteni. Az elhunytból történő szervdonáció során fontos alapelv az önrendelkezéshez való jog gyakorlása, illetve tiszteletben tartása, amelynek gyakorlati megvalósítását segítheti egy közös eljárásrend kialakítása, figyelembe véve és tiszteletben tartva a tagállamok jogszabályi és jogalkalmazási szuverenitását. Magyarországon is lehetséges külföldi állampolgár agyhalála esetén a transzplantációs célú szervkivétel. A hazai eljárásrend célja az elhunyt erre vonatkozó döntésének feltárása és tiszteletben tartása, figyelembe véve a magyar jogszabályok területi hatályát és az elhunyt származási országának jogszabályait a személyi hatály mentén.

Ennek gyakorlati megvalósítása non-stop rendelkezésre állást és hivatalos információcserét igényel az elhunyt tartózkodási helyén és származási országában működő illetékes hatóságok között.

A Visegrádi Együttműködés országainak közös célja a szervadományozás támogatása az állampolgárok szuverén döntése alapján.

2. Keresztdonációval kapcsolatos nemzetközi együttműködés lehetősége

Élődonációra jelentkező, vesét adományozó donor és elfogadó recipiens párok biológiai inkompatibilitása esetén, Magyarországon is van jogszabályban meghatározott lehetőség inkompatibilis párok közötti keresztdonációra, azonban az egy időben kevés jelentkező pár miatt ilyen életminőség javító, életmentő átültetés eddig nem történt. Ennek megoldása érdekében az Országos Vérellátó Szolgálat, a négy hazai veseátültetést végző centrum és az Egészségügyi Szakmai Kollégium Transzplantációs Tagozat országosan egységes programot dolgozott ki. A program legfontosabb elemei:

- a keresztdonációra vonatkozó jogszabály módosítási javaslata,
- a párok közötti optimális egyezést kereső szakmai algoritmus meghatározása,
- az Országos Vérellátó Szolgálat gondoskodik a szükséges alkalmazás beszerzéséről és működtetéséről.

A V4 országok közötti keresztdonációs együttműködés kialakítása elősegítheti a nagyobb populációban nagyobb eséllyel előforduló kompatibilis párok felkutatását és azonosítását. Az országosan egységes program biztosítja a folyamat pontos nyomon követését, átláthatóságát és visszakereshetőségét.

2.1. Jogszabály módosítási javaslat

- A javaslat szerint nem csak két pár között, hanem párok között lenne lehetőség a vesék cseréjére.
- A beavatkozásokat ne egy, hanem akár több egészségügyi intézményben lehessen elvégezni.
- Ne csak inkompatibilis párok között, hanem olyan egyébként kompatibilis párok bevonásával is lehessen cserét végezni, ahol jobb kompatibilitás érhető el.

2.2. Országosan egységes optimalizálási szakmai szabályok

A program kivitelezése előre dokumentált eljárásrend alapján történik. Az eljárásrendet az Egészségügyi Szakmai Kollégium Transzplantációs Tagozat, a Tanács, a vesetranszplantációs centrumok, valamint az OVSZ elkészítette. A keresztdonációval kapcsolatos eljárásrendet az EMMI által felkért irányelvfelkészítő csapat beemeli a készülő transzplantációs szakmai irányelvekbe. A program kivitelezésében részt vesz minden, jogszabályban élődonoros veseátültetésre kijelölt egészségügyi szolgáltatónál működő Regionális Vese Transzplantációs Bizottság. Az országos program által a betegek hozzáférési esélyei azonosak. Biztosítani kell a nyomon követhetőséget, visszakereshetőséget. Az optimalizációs alkalmazást az OVSZ biztosítja. Az optimalizációs program előre meghatározott időpontban, 3 havonta kerül majd futtatásra. A legjobb egyezés érdekében egy pontozási rendszerről született döntés, ahol az immunológiai egyezés, az életkor egyezés, az immunológiai betegérzékenység, a vércsoport kompatibilitás, a várakozási idő alapján keressük a legjobb párosítást a donorok és recipiensek között.

A keresztdonáció egy új lehetőség az adományozó donorok és a szervekre szoruló betegek számára, hogy ne vesszen el az élődonáció lehetősége. A program bevezetésével javulhat az élődonoros átültetések száma, több beteget lehet megmenteni átültetéssel.

A szervadományozásról

A szervátültetés az orvostudomány és az emberiség egyik csodája, hiszen végstádiumú szervéltelenségben szenvedő betegek részére nyújtja a legjobb minőségű és sokszor az egyetlen gyógymódot. Azonban az életmentő és életminőség javító transzplantációkhoz donorokra és donorszervekre van szükség. A szervadományozás elsősorban elhunytakból, pontosabban dobogó szívű agyhalottakból történik Magyarországon és Európa szerte.

Sokkal többen adományoznák szerveiket haláluk után, mint ahányan ismerik a szervdonációval kapcsolatos szabályokat. A magyar lakosság szervfelajánlási hajlandósága 73%-os, amely megfelel az európai átlagadatoknak, azonban csak a lakosság 23%-a ismeri a feltételezett beleegyezés elvére épülő jogrendet.

A feltételezett beleegyezés elve azt jelenti, hogy kizárólag akkor történhet elhunytból transzplantációs céllal szervkivétel, ha az elhunyt életében ez ellen nem tett írásos tiltakozó nyilatkozatot. Tiltakozás hiányában az illető beleegyezését kell vélelmezni.

A közösség iránti személyes felelősségvállalásunk egyik legnemesebb módja a szervadományozás, azonban beleegyező szándékunk esetén szükséges, hogy a döntésünket elmondjuk családtagjainknak, akik egy tragédia esetén vissza tudnak emlékezni véleménynyilvánításunkra. Mindez azért is fontos, mert a feltételezett beleegyezés elve az önrendelkezéshez való jogra épül, amely szervadományozás esetén azt jelenti, hogy a kezelőorvosoknak és a családtagoknak közösen tiszteletben kell tartania az elhunyt szervadományozásról szóló végakarátát. A döntésünk előtt azonban fontos azt is tudnunk, hogy elhunytból történő szervkivételre agyhalál esetén van lehetőség. Ezért tudnunk kell, hogy az agyhalál egyenlő az egyén halálával, amikor az agy működése végérvényesen és visszafordíthatatlanul megszűnik.

Hozzuk meg személyes döntésünket és beszéljünk róla otthon!

A szervátültetés életet ment! Az életmentő szerveket pedig mi adjuk, mi adhatjuk.

Szervdonációs és transzplantációs adatok 2018-ban Magyarországon

2018-ban több szervdonor, több vese-, máj-, szív- és tüdőátültetés, vagyis több szervtranszplantáció volt Magyarországon, mint a megelőző évben.

Soha nem volt annyi életmentő szívátültetés és tüdőátültetés egy év alatt hazánkban, mint 2018-ban.

2018-ban 168 agyhalott, elhunyt donor és 45 élődonor volt Magyarországon. A hazai donációs aktivitásnak és az Eurotransplant együttműködésnek is köszönhetően összesen 505 szervátültetés történt hazánkban, amelyek közül 119 külföldről érkezett szervvel történt magyar beteg részére, ez az itthon beültetett szervek 22,6%-át jelenti.

335 veseátültetés közül 290 elhunyt donorból és 45 élődonorból származik, az elhunyt donorból történt veseátültetés 33-al több (+12,84%), mint 2017-ben és mindezek mellett az élődonoros veseátültetések száma is emelkedett öttel (+12,5%). A legtöbb, 164 veseátültetést (köztük 30 esetben élő donorból) tavaly is a budapesti Semmelweis Egyetem Transzplantációs és Sebészeti Klinikája

végezte. A Szegedi Tudományegyetem Sebészeti Klinika Transzplantációs Osztályán 69 (köztük 8 élődonorból), a Pécsi Tudományegyetem, Sebészeti Klinika, Transzplantációs Osztályán 56 (köztük 6 esetben élődonorból), és a Debreceni Egyetem Klinikai Központ, Sebészeti Intézet, Transzplantációs Tanszékén 46 (köztük 1 esetben élődonorból) vesetranszplantáció történt.

80 májátültetés történt hazánkban, ami 8,11 % magasabb, mint a megelőző évben.

62 szívátültetés végeztek összesen a két hazai szívtranszplantációs központban, ebből 57 műtét a Semmelweis Egyetem Városmajor Szív- és Érgyógyászati Klinikán és 5 műtétet Gottsegen György Országos Kardiológiai Intézetben történt. A magyarországi szívtranszplantációs program indulása óta a tavalyi esetszám rekord, ezt megelőzően 2014 és 2016-ban volt a legmagasabb a szívátültetések száma, akkor 58-58 transzplantációt végeztek a két centrumban.

23 tüdőátültetés valósult meg az Országos Onkológiai Intézet bázisán működő Semmelweis Egyetem Mellkasebészeti Klinikáján. A 2015 végén indult programban 2016-ban 17, majd 2017-ben 21 átültetést végeztek.

Kombinált vese-hasnyálmirigy átültetés 5 esetben történt 2018-ban.